

Posudek dizertační práce Mgr. Gabriely Svárovské Neviditelní nositelé lidských práv

Autorka hned v úvodu práce vysvětluje svůj hlavní cíl – „hledání odpovědi na otázku po univerzalitě lidských práv“. Jakkoli je téma práce zajímavé, množství prostudované literatury přijatelné a záměr práce slibný, nemohu bohužel práci doporučit k obhajobě. Pokusím se toto své stanovisko vysvětlit v následujícím textu.

Práce má z mého hlediska dvě hlavní a zásadní slabiny, které se pak táhnou jako červená nit celým textem. V práci zcela chybí výzkumná otázka nebo jakkoli specifikovaný výzkumný cíl. A na toto vágní nastavení práce navazuje i velmi slabá metodologie. Autorka se odvolává na jedinou metodologickou knihu od Dismana, která patří spíše k základní literatuře a dále metody práce nerozvádí v podstatě vůbec. Autorka sice na straně 19 předkládá výčet metod, které hodlá použít (prostá textová analýza, komplexnější obsahová analýza, hermeneutika a podložená teorie), všechny metody však pouze nastiňuje a v práci není ani zmínka o tom, jak tyto metody aplikovala, jak přesně postupovala. Práci tak zcela chybí směr zkoumání i zevrubná analýza sledovaných témat. 232 stran textu je tedy nejvíce ze všeho kompilací, na jejímž základě autorka vyvozuje nepodložené závěry.

V závěrečné části práce autorka zmiňuje několik teoretických konceptů – jako např. kulturní relativismus nebo situační etika. Domnívám se, že tyto koncepty se měly stát základem pro teoretickou část práce a na ní mohla navazovat skutečná analýza sledovaných témat.

V samotném těle práce autorka kombinuje výklad, který však často sklouzává k hodnotícím soudům, s odkazy na literaturu, kde postupuje velmi nekonzistentně vzhledem ke zdrojům.

Ráda bych hlavní slabiny práce shrnula do několika bodů:

- Na řadě míst chybí odkazy na literaturu – namátkou uvádím strany: 26, 59, 110, 115, 116, 178, 187, 196 - 7

- Autorka předkládá určitá tvrzení, která nejsou dobře zakotvena v předchozí analýze textu:

Strana 25 poslední odstavec – kdo jsou tzv. afričtí a asijsťí intelektuálové, na které se autorka odvolává?

Strana 29 – autorka tvrdí, že: „Zákonodárná i soudní moc se podrobuje mocenské mašinerii stejně jako hospodářský systém a jediné přípustné organizace občanské společnosti jsou ty založené či řízené shora“. Takovýto výrok by měl dle mého soudu navazovat na precizní analýzu, což se však neděje.

Strana 101 – autorka uvádí, že: „Boj proti ženské obřízce se stal vlajkovou lodí zápasu západních feministek a způsob, jakým dokázaly ovlivnit globální veřejné mínění a rozhodování vlád i mezinárodních institucí, měřítkem jejich úspěchu a vlivu“ – kdo jsou západní feministky? Kdo je reprezentuje? Je potřeba doplnit relevantní odkazy.

Strana 107 – první odstavec – není jasné, kdo tohle říká.

Strana 108 – první odstavec – není zřejmé, na jakém základě autorka uvádí první větu. Ve stejném odstavci pak uvádí, že „Cítíme“ – není jasné, kdo, co cítí a proč.

Strana 117 – není jasné, kdo jsou „umírnění zastánci“

Strana 147 a 152 – není jasné, kdo jsou „zastánci potratů“ – které autorka skutečně míní v daném textu.

Strana 153 – „mezi Katolíky všeobecně rozšířené“ – opět není jasné, které katolíky má autorka na mysli.

- Autorka automaticky předpokládá řadu stereotypů u čtenářů, opět ale nejsou podloženy předchozí analýzou:

Strana 32: „Snažím se odhalit pasti, do kterých upadáme, především a právě jako programoví univerzalisté, kteří však ve skutečnosti podléhají podobné předpojatosti, stereotypům a ideologickým schémátům, jako naši ideoví odpůrci.“ Na základě čeho to autorka tvrdí?

- Autorka do textu najednou v závěrečných částech jednotlivých kapitol přidává příklady vytržené z kontextu:

Strana 89 – příběh Iman.

- Na stranách 92 – 97 uvádí autorka analýzu médií, není však vůbec uvedeno: metoda, počet analyzovaných článků, způsob analýzy ani žádné podrobnosti o tom, jak autorka postupovala.
- Na straně 100 zmiňuje autorka jednotlivé aktéry. Jednou z možností, jak by práce získala na přesvědčivosti a analytičnosti by např. byla metoda analýzy aktérů. Autorka by tak mohla systematicky odlišit, co říkají kteří aktéři – např. západní aktivisté, terénní výzkumníci v jednotlivých částech světa, dokumenty, představitelé neziskových organizací apod.

Tyto dílčí připomínky se týkají práce jako celku. Kromě toho bych se ještě ráda zastavila u několika částí zevrubněji.

Část práce, která se zabývá otázkami potratů, patří z mého hlediska k nejslabším. Autorka uvádí celou řadu úvah, které nejsou podloženy analýzou – jako např. na stranách 116 – 117, kde zcela chybí odkazy a není jasné kdo a proč tvrdí to, co autorka píše.

Na straně 134 autorka do textu o potratech zařazuje opět část o obřízce, aniž by bylo zřejmé, jaký tím sleduje cíl.

V některých částech autorka velmi schematicky popisuje vývoj z historické perspektivy – od Aristotela, až po Hitlera a Evropskou Unii a stejně schematicky předkládá příklady z různých kontinentů, bez ohledu na místní kontext. V těchto částech se odvolává zpravidla na jednoho hlavního autora (Tribe) a tyto části působí jako z větší části převzaté z tohoto jednoho hlavního zdroje. Podobné části by mohly být přínosné, pokud by je autorka zevrubněji propracovala, využila více autorů a předkládané skutečnosti opravdu analyzovala. V této schematické podobě však práci spíše škodí.

Od strany 152 dále se autorka zabývá náboženským zdůvodněním otázky potratů. Bohužel i tato část patří k velmi slabým. Z hlediska mé expertízy se mohu vyjadřovat k otázkám z křesťanského a částečně i islámského okruhu. V částech, kde autorka argumentuje křesťanskými texty, autorka zcela opomíjí vrstevnatost biblického textu (synchronní a diachronní analýza), jeho historický kontext a provázanost textů z katechismu, morální teologie (je třeba odvolat se na konkrétní autory) a Bible apod. To samé lze říct o těch částech, kde se autorka pokouší o interpretaci Koránu. Na základě mých informací je závazných výkladů Koránu celá řada, existují čtyři základní právní školy a jednotlivé odnože islámu interpretují texty Koránu s různou mírou závaznosti. Tento diferencovaný pohled na náboženství autorka zcela opomíjí.

V kapitole 4.6.5 se autorka snaží analyzovat debatu v polském Sejmu, opět ale neuvádí nic o způsobu, jak tuto debatu analyzovala, a jakou metodou se dobrala k předkládaným závěrům.

Nejsilnější části práce jsou ty, kdy autorka uvádí analýzu dokumentů a právnických východisek. Je zřejmé, že v těchto místech má autorka promyšlenou metodu, jak ke zdrojům přistupovala, škoda, že o metodě nenapsala také víc. Přínosné jsou také ty části, kdy se autorka snaží systematicky

postupovat při podrobnější analýze nějakého dílčího tématu – např. část týkající se tématu ženské obřizky v Africe na stranách 80 - 82. Škoda, že takových částí není v práci více.

Na závěr bych ráda uvedla, že téma práce je velmi zajímavé, ráda bych ocenila množství literatury, kterou autorka prostudovala. Práce má velký potenciál, z mého hlediska je však potřeba ji lépe strukturovat, dobře promyslet a popsat metodu analýzy dat i způsob jejich prezentace. Z výše uvedených důvodů navrhuji práci k přepracování.

V Praze dne 28.12. 2016

Dr. Dana Moree